

Kampen om Friluftsmuseet

Høsten 2015 besluttet et enstemmig styre i Drammens museum at Friluftsmuseet på Spiralen i Bragernesåsen skulle legges ned. Innbyggere, politikere og fagpersoner protesterte og fikk satt vedtaket på vent.

TEKST OG FOTO: SIGNY NORENDAL

Høsten 2015 besluttet et enstemmig styre i Drammens museum at Friluftsmuseet på Spiralen i Bragernesåsen skulle legges ned. Området, med 21 gamle bygninger oppført gjennom 1980- og 90-tallet, har forfalt over lengre tid, og manglende bevilgninger har gått hardt utover de gamle bygningene fra helt tilbake til 1700-tallet. Planen var å tilbakeføre noen av bygningene til opphavssteder i Numedal og Hallingdal, mens andre skulle flyttes tilbake til friluftsmuseet på museumssområdet i sentrum, Marienlyst.

Vedtaket vakte voldsomme protester lokalt, og i desember ble Friluftsmuseets venner etablert. I februar vedtok styret å sette planene på vent. I følge styreleder Haakon Fossen var det stort lokalt engasjementet samt stiftelsen av den nye venneforeningen som var utslagsgivende for utsettelsen av vedtaket. Direktør i Drammens museum Åsmund

Thorkildsen forklarer at med det sterke engasjementet fra Friluftsmuseets venner kommer en viktig ressurs som ikke var der tidligere, og dermed har en ny situasjon oppstått.

STEILE FRONTER

Museumsnytt møter Thorkildsen og styremedlem i Friluftsmuseets venner Eli-Sofie Thorne. Thorne er også eiendomssjef i Fortidsminneforeningen, og har vært tydelig i sin kritikk av museets ledelse og styre. Hun mener museet feilprioriterer når de vil legge ned Friluftsmuseet. Hun stiller også spørsmål ved planene om å plassere noen av bygningene på Marienlyst.

På enkelte av bygningene på Spiraltoppen gror det til og med trær på taket.

– Hva har disse bygningene i den gamle lystgårdshagen å gjøre? Lystgården Marienlyst fra 1700-tallet er stammen i anlegget. Senere ble tømmerbygningene satt opp i parken. Flere bygninger her vil ødelegge opplevelsen av anlegget helt, selv om restene av selve

hageanlegget, med akse mot lysthuset, beholdes, sier hun. Thorkildsen ser det ikke på samme måten.

– Dette er et komplett museumsanlegg, med en nyklassisk bygning, lystgårdsanlegget, tre generasjoner med parker og en ny, moderne paviljong, sier han.

Thorne mener Drammens Museum har nedprioritert hele den kulturhistoriske avdelingen.

– De har flere kunstutstillinger hvert år, men ingen temporære utstillinger i den kulturhistoriske delen. Tidligere hadde museet et opplegg for Den kulturelle skolesekken på Spiralen, nå har dette flyttet til Marienlyst. De har også nedbemannet den kulturhistoriske avdelingen; Museet har ikke lenger noen teknisk konservator, de har ingen museumshåndverker og det er ikke lenger noen som bor verken på Austad, Gulslogen eller på Friluftsmuseet. På enkelte av bygningene på Spiraltoppen gror det til og med trær på taket, noe jeg i utgangspunktet vil kalle vanskjøtsel, sier Thorne.

Thorkildsen mener disse påstandene må komme av en misforståelse.

Kritikeren

Museumsdirektøren

UENIGE: Thorkildsen mener husene i bygdetunet på Marienlyst er blant de flotteste i samlingen, og vil forsterke tunet. Thorne mener flere hus i dette området vil ødelegge opplevelsen av lystgårdsanlegget.

kunstavdelingen, sier Thorkildsen.

Han understreker at de bruker masse midler på den kulturhistoriske avdelingen, blant annet med to byhistoriske utstillinger og en stor utstilling av tradisjonell bygdekunst og bykunst.

– Alle disse prosjektene har jeg vært pådriver for. Men aller mest midler går til vedlikehold og drift av bygninger og park- og hageanlegg, sier direktøren.

FOR STORE OPPGAVER, FOR FÅ RESSURSER

Drammens Museum har nemlig en for stor portefølje i forhold til ressurser, hevder han. Siden 2001 har man hatt en handlingsplan med større fokus på Marienlyst og lystgårdene på grunn av prekære vedlikeholdsbehov der.

– Friluftsmuseet i Bragernesåsen har vi derfor ikke kunnet følge godt nok opp. Det var et svært ambisiøst prosjekt, og har vært vanskelig å drive slik man ønsker å

FAKTA // DRAMMENS MUSEUM

» Stiftelsen Drammens Museum består av tidligere Drammens Museum med Gulslogen Gård, Austad Gård, Friluftsmuseet og Drammen Kunstforening og galleri.

» Museet har også ansvar for driften av Holmsbu Billedgalleri, Henrik Sørensens samlinger og norske skolehistoriske samlinger.

» Museet holder til på Marienlyst i Drammen sentrum. I museumsparken på Marienlyst ligger Lystgården Marienlyst fra slutten av 1700-tallet, utstillingsbygningen (1930), Lycephaviljongen (1990) til skiftende utstillinger av kunst og kunsthåndverk og et konsentrert bygdetun med tømmerbygninger fra Hallingdal.

KAFFE PÅ TRAMMEN til Skustad landhandel, servert av daglig leder ved Klokkegaarden Kultur- og naturbarnehage Grete Nordli. Barnehagen bruker bygningen etter avtale med museet. Nordli er også styremedlem i den nye venneforeningen.

NUMEDALSTUNET på Bragernesåsen. Vi ser ryggen av den fredede Toenstua (t.v), med dekorasjoner av Thore Kravik i 1792. Toenstua er foreslått flyttet til Marienlyst i museets saksframlegg til fylkeskommunen (november -15).

drive et friluftsmuseum.

Direktøren forklarer at området aldri har vært inngjerdet så man har ikke kunnet telle besøkende. Det har videre vært vanskelig å holde fast betjening og museet har ikke maktet å ha bondeantikviteter og skape liv i stuen. Fortsatt drift i Bragernesåsen er ikke bærekraftig, har han uttalt ved flere anledninger.

ØNSKER FORDOMSFRI DISKUSJON

– Samtidig har tunet på Marienlyst behov for forsterkning. Derfor mente styret og jeg at det var en god idé med en gradvis nedbygging av og avmusealisering på Bragernesåsen, og samtidig forsterke friluftsmuseet i sentrum. Det vi gjør er å prioritere, understreker Thorkildsen.

Direktøren håper man kan få en åpen og fordomsfri diskusjon om hvordan finne gode løsninger på et felles problem mange kulturhistoriske museer har,

nemlig for mange gjenstander og for mange bygninger i forhold til de midler man får over.

– Vi i Drammens Museum har startet det teoretiske arbeidet med å prioritere samlingene, og den prosessen vi nå er inne i med friluftsmuseet på Bragernesåsen må ses i denne større sammenheng.

VIL DE FINNE EN LØSNING?

Thorne og Friluftsmuseets venner mener at de kan bidra til å bevare museet i Bragernesåsen gjennom dugnadsdrift, og planer for forskjellige arrangementer og aktiviteter er allerede lagt. I tillegg prøver foreningen å skaffe eksterne, private midler til det mest prekære og ressurskrevende vedlikeholdet. Museet er positive til venneforeningen, og vil legge ytterst få begrensninger på hva de kan få drive med. Men Thorne krever mer enn velvilje og positiv dialog.

– Vi kan bidra med dugnadsarbeid. Men vi er helt avhengig av kyndig veiledning og støtte fra fagfolk. Ting koster penger, og vi må ha en vedlikeholdsplan, sier hun og legger til at museet ikke kan løpe fra ansvaret sitt.

Thorkildsens argument om at museet har en for stor portefølje i forhold til ressursene har hun en viss forståelse

FORFALL: Denne treroms låven fra Straumen i Nore representerer den vanskeligste vedlikeholdsutfordringen på Bragernesåsen.

for. Men hun mener at det er nedfelt i museets vedtekter at også bygningene i Bragernesåsen skal bevares, og at det er en prioriteringssak. På spørsmål om hun er beroliget, nå som vedtaket er satt på vent, svarer hun nei.

– Ikke så lenge vedtaket om nedleggelse bare er midlertidig utsatt. Jeg er beroliget når museets styre har gjort et aktivt vedtak om fortsatt drift av Friluftsmuseet i Bragernesåsen.

FLYTTE? Vikersundbygningen på Friluftsmuseet i Bragernesåsen er en av bygningene som i museets saksframlegg til fylkeskommunen (november -15) foreslås flyttet til Marienlyst. Thorkildsen understreker at det ikke er konkludert i dette spørsmålet.

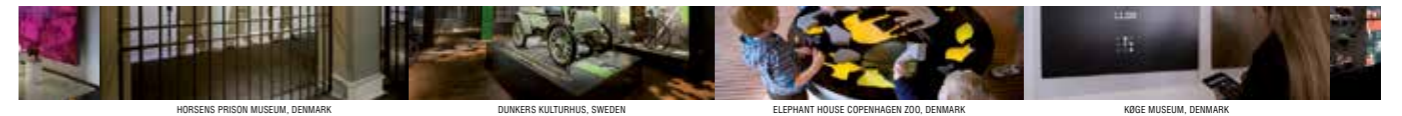
FAKTA // FRILUFTSMUSEET

» Hallingtunet på Marienlyst er et åpent firkanntun, satt opp i parken til lystgårdsanlegget fra 1700-tallet. Tunet utgjør museets første ansetts til et friluftsmuseum.

» En stue fra Torpo i Ål ble satt opp i 1915, et stabbur fra Tune i Ål i 1916. Deretter fulgte stallen fra Villand, loftstua fra Rue og en badstue fra Rud.

» Planene om å anlegge friluftsmuseum på tomten helt ut til Danvigata ble så lagt på is på grunn av byutviklingen, og etterhvert andre verdenskrig. I 1947 fikk museet tildelt et område i Kobbervikskogen av kommunen. Her ble det etter hvert satt opp 20 bygninger. Da kommunen ønsket å bruke området til boligutvikling fikk museet disponere 200 mål på Bragernesåsen som erstatning.

» I 1967 ble det vedtatt å flytte museet, men gjenreisningen startet først i 1987 og pågikk til 2000. Planene var svært ambisiøse. Friluftsmuseet på Bragernesåsen ble aldri fullført og prosjektet ble i praksis stoppet midt på 1990-tallet. Nå står det 21 gamle hus som skal illustrere tidligere tiders gårdsdrift og bygningstradisjoner i Buskerud i det populære rekreasjonsområdet i Drammensmarka.

KVORNING DESIGN KOMMUNIKATION

UTSTILLING · GRAFIKK · INNREDNING · WWW.KVORNING.DK